

Výstava šperků z doby Velké Moravy

V tyto dny má uherskobrodská veřejnost výjimečnou možnost nahlédnout na šperky raného středověku, respektive jejich originály z 9. století.

Stačí přijít do jednoho ze sálků uherskobrodského muzea.

Je přirozené, že ani já jsem si nemohl nechat ujít tuto jedinečnou příležitost. Po vstupu do uvedených prostor se mně v prosklených vitrínách nabídl pohled na něco, co jen tak nemůže v běžném životě člověk zažít.

Mému oku se předesílal obraz středověkých skvostů, do honosné červeně sametu uložených, kterými se slovanská žena, leckdy ale i muž, pyšnili před více jak tisícem let.

Je ale nesporné, že i v dnešní době by málokterá žena pohrdla těmito krásnými šperky, neboť by ji učinily ještě více půvabnou a přitažlivou.

A nejinak tomu jistě bylo i v době Velkomoravské říše.

Šperky byly vytvářené jednak z bronzu, ze stříbra, ale především ze zlata použitím technologie granulace a filigránu.

V případě granulace jde o zrníčka, která byla složitou technikou tvarována a pájena k podkladu do složitých ornamentů, nejednou pak s figurální tematikou.

Podobným způsobem byly využívány i filigrány, tedy jemné drátky z ušlechtilého kovu, které byly rovněž utvářeny do náročných tvarových kompozic.

Nepochybně šlo o jemnou, cizelérskou práci, která vyžadovala veliký um a trpělivost.

Je tedy evidentní, že naši předkové byli neobyčejně zdatnými řemeslníky, lépe řečeno umělci, kteří dokázali z drahých kovů vytvářet nádheru, kterou v těchto dnech mají Broďané možnost v několika málo dnech obdivovat.

Ukázky dalších zlatých hrozničkovitých náušnic.
Staré Město „Na Valách“, hroby č. 90, 30,
Velká Morava, 2. polovina 9. století

Při pohledu na hrozničkovité náušnice, ale i další šperky si mnohý z nás uvědomí, že vyhlášený lesk zlatého kovu není až tak to nejdůležitější.

Měli bychom spíše vyslovit uznání nesmírné šikovnosti rukám umělců tehdejší doby, jejich tvůrčí nápaditosti a v neposlední řadě i schopnosti vyjádřit šperkem požadovanou symboliku.

Šperky však tehdy byly nepochybně především znakem bohatství a postavení tehdejší nobility, tedy mocenské vrchnosti.

V současnosti je vnímáme jako nesporný doklad kulturní vyspělosti starých Slovanů.

Ale nejsou to jenom náušnice, které upoutají na výstavě náš zrak, jsou to i zdobené kovové perly, přívěsky, a především gombíky.

Šlo o okrasná spínadla oděvu, jimiž se zapínala horní část svrchního oděvu s poutky, nejspíše pláště či kabátce.

Gombíky byly tepány do vzorů, nejednou pak právě zdobeny filigrány. Byly nacházeny v hrobech velmožů, jednodušší pak i v dětských.

Podle ojedinělých, ne příliš upřednostňovaných názorů některých badatelů nejhonosnější gombíky mohly plnit funkci i ozdobných nášivek na oděv, případně být součástí náhrdelníků, čelenek či slavnostní pokrývky hlavy.

Uvedené šperky přesto, že mají charakter byzantsko-orientální, vznikly za přispění různých vlivů přímo v klenotnických dílnách Velké Moravy.
Jde tedy o šperky „veligradského“ nebo „staroměstského“ typu.
Nositeli těchto šperků byli, jak už bylo uvedeno, téměř výhradně příslušníci velkomoravské nobility, velmoži a členové jejich rodin.

A všechna tato popisovaná krása, tehdejšími kovotepci propracovaná do nejmenších detailů, se nacházela a nachází v archeologických vykopávkách v nepříliš velké vzdálenosti od našeho královského města.

Až tedy pojedeme nebo půjdeme kolem výšin v okolí Modré, uherskohradištských Sadů a kolem lokalit Starého Města, pozvedněme své oči k těmto místům a vzdejme pomyslný hold umění našich předků!

Zaslouží si to měrou nejvyšší!

Jaromír Slavíček